

diaconus tantum, Bernone mortuo, quintus ejusdem A cœnobii abbas renuntiatus est. Tum ab Ivone Carnotensi episcopo inauguratus, Romanamque ad Urbanum II, Guibertinae factionis metu latitantem, profectus, immortalis pontificem beneficio devinxit, pecunia unde Lateranum, et turrim Crescentiam redimeret, officium collata. Quo nomine primus omnium pedem Urbano in sede pontificia cum Laterano restituta osculatus est. A quo et presbyter sacratus, Ecclesiam etiam B. Priscæ, unde vi a Guibertinis dejecti fuerant Vindocinenses, cum annexa cardinalis dignitate postliminio recepit. Reversus in Gallias Salunurum ad Ligerim eodem ipso anno, qui fuit Christi 1094, ab Hugone legato ad Fulconis Rechini comitis expiationem accitus est. Tum sequenti mox anno ad celeberrimum apud Arvernos concilium ab Urbano vocatus interfuit, adfuturus etiam Lateranensi Paschalis II, et Romano item Callisti II, a quibus pariter evocabatur, nisi alterum iter brevis temporis, alterum hiemis asperitas exclusisset. Urbano sane, quoad vixit, unici filii instar charus fuit: quem etiam Vindocinæ, ac postea Paschalem undenum dierum spatio hospitem habuit. Callisto autem veteri necessitudine conjunctus, et, quod utriusque mutæ epistolæ ostendunt, intimus fuit. Quo præterea in numero apud Ludovicum VI regem Goffridi nomen fuerit, hoc declarat, quod a rege delectus est inter

arbitros controversiæ, quæ de majoratu et senescalcia Franciæ ab Andegavorum comite movebatur. Monasterium summa cura et vigilantia rexit, ita ut nullum illo tota Galia, quod non uno loco prædicat, ea ætate ordinatius haberetur; et quanquam nonnullis asperior videbatur, ipse tamen se ad indulgentiam natura proniorem fuisse scribit. Proventus vero atque opes externas sic amplificavit, ut monasterium duplo quam acceperat, locupletius copiosiusque reliquerit. Sed multæ illi, ut mos est, dum antiqui illius jura et possessiones tueretur, cum vicinis episcopis, abbatibus et principibus viris subeundæ molestiæ et contentiones fuerunt. Ingenio fuit acri et vivo; quod in sacris præcipue litteris canonicisque exercitatum omnia passim opera cum singulari ejus pietate testantur: libertatem vel unica ad Paschalem de investituris ab eo concessis epistola: fitem ac studium erga sedem apostolicam, cujus speciatim filii sunt abbates Vindocinenses, tum impense, quas pro ea maximas fecit, tum susceptorum itinerum labores: in quibus Alpes pro Ecclesiæ Romanæ utilitate duodecies transcendit, ter etiam ab ejus adversariis captus est. De obitu nihil compertum, ad extrema Honorii II tempora pervenisse, Honorii ipsius ad Goffridum litteræ, anno 1129 scriptæ fidem faciunt.

TESTIMONIA

Veterum aliquot ejusdem ætatis scriptorum, et neoterici unius de Goffrido abbate Vindocinensi.

I.

Hugonis archiepiscopi Lugdunensis, sedis apostolicæ legati, litteræ de Fulconis Rechini comitis absolutione, cui Goffridus interfuit.

Hugo Lugdunensis archiepiscopus, apostolicæ sedis legatus, dilectissimis in Christo fratribus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, et omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, salutem. Communi orthodoxorum omnium notitiæ tradere dignum judicavimus, qualiter ex præcepto domini nostri papæ Urbani pro causa Fulconis Andegavensium comitis usque ad fines Andegavorum veniendi obedientiam suscepimus, ut eum a vinculo anathematis quo diutino tempore innodatus erat pro captione fratris sui Goffridi, quem in bello publico ceperat, absolveremus: cum tamen ipse comes rationem reddere, aut satisfacere, aut iudicium subire non subterfugeret: imo semper paratus esset: et ut virorum probabiliū clericorum et laicorum relatione cognovimus, præfatus frater ejus, tempore quo captus fuit, a Stephano cardinale Romanæ sedis legato pro multimoda injuria, quam inferebat Turonensi Ecclesiæ, et abbati S. Martini Majoris Monasterii, excommunicatus erat, et Fulconi huic principatus Andegavensis comitatus ab ipso legato ex parte sancti Petri donatus erat, quem quidem et ab avunculo suo Goffrido concessum fuisse, virorum probabiliū de nobilibus suis veraci cognovimus relatione. Nos

C igitur hac suscepta legatione, ut vigor apostolicæ obedientiæ majori a nobis tractaretur auctoritate, venerabilem fratrem nostrum Bituricensem archiepiscopum executionis hujus adhibimus socium: et sic simul positi fratrem comitis, quem captum audiebamus, consulto adivimus, quem ita desipientem, invenimus, ut ferebatur ab omnibus; ut prorsus inutile et vanum videretur regendæ et patriæ committere principatum, qui sibi et omnibus stultitia sua factus fuisset inutilis: usque adeo, ut nec per manus nostras a captione vellet eripi. Venimus itaque ad cœnobium S. Florentii, et in die natiuitatis S. Joannis Baptistæ, virorum religiosorum episcoporum et abbatum, qui invitati advenerant, Fulconem comitem paratum satisfacere aut rationem reddere, unanimi omnium voto et laude absolvimus: acceptis ab eo securitatibus, ut si frater ejus meliorem sensum reciperet, ex præcepto domini nostri papæ, vel nostro, aut concordiam faceret cum eo, ad iudicium subire paratus esset: nec uxorem duceret, de quarum numerositate culpabatur, absque nostro consilio, cujus rei gestæ seriem vobis pandere judicavimus. Religiosorum autem, qui adfuerunt, nomina hæc sunt: Aldebertus venerabilis Bituricensium archiepiscopus. Onvelldus Cenomanensis episcopus. Guillelmus abbas S. Florentii. Bernardus abbas Majoris Monasterii. Bernardus abbas SS. Sergii et Bacchi. Girardus abbas S. Albini. Nualus abbas S. Nicolai. Baldricus abbas Bur-

gullensis. Gaufridus abbas Vindocinensis. Actum A est anno ab Incarnatione Domini 1094 apud abbatiam S. Florentii, die festo S. Joannis Baptistæ.

II.

Ironis episcopi Carnotensis (epist. 40, ad Goffridum).

Ivo, humilis Ecclesiæ Carnotensis minister. Gaufrido Vindocinensis monasterii abbati, cum dilectione salutem. *Item Epistola 57, 92, 93 et 94.*

III.

Hugonis de Cleeris, militis Andegav. in Commentario de majoratu et Senescalcia Franciæ, quem integrum post notas edidimus.

Rex Ludovicus requisivit Fulconem comitem, ut de guerra ista eum juvaret. Comes vero respondit quod nullomodo ei servire debebat. Eum namque ex majoratu et Senescalcia exhereditabat. Tunc rex Ludovicus per Amalricum de Monte-Forti, avunculium Fulconis comitis, et per Gaufridum abbatem Vindocinensem, et Radulphum de Balgen'iaco mandavit comiti, de omnibus istis et majoribus aliis istorum consilio se versus comitem emendaturum.

IV.

Callisti II papæ epistola ad Goffridum abbatem Vindocinensem.

Callistus episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Christo filio suo Gaufrido Vindocinensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem. Et tuæ in Romanam Ecclesiam devotionis, etc. *Vide in Callisto II.*

V.

Francisci Torrensis in antapolegitico pro residentia pastorum.

Dicere autem plebem aliquando elegisse episcopos, aut posse modo, ad hæresim de investitura ecclesiastica a laicis accepta pertinere potest, quam Romana synodus Gregorio VII pontifice damnavit, et hoc nomine affecit, ut etiam Goffridus Vindocinensis abbas vetus auctor, et valde in Scripturis sanctis eruditus, in libro De ordinatione episcop. et investitura laicorum ad Petrum cognomento Leonem Ecclesiæ Romanæ cardinalem scripsit, et in epistola 7, ad Pascalem pontificem de pac'o inito cum rege Teutonico.

G O F F R I D I

ABBATIS VINDOCINENSIS, S. PRISCÆ CARDINALIS,

EPISTOLÆ.

LIBER PRIMUS.

EPISTOLA PRIMA.

Domino charissimo ac venerabili papæ Urbano, Goffridus suus, reverentiam cum puræ dilectionis obsequio.

I Sanctitatem vestram visitare cupiens Romam venire disposueram; sed quæ adhuc valde me cruciat febris quartana, detinuit invitam. Et quia velle adjacet mihi, si quando Deus posse donaverit, venire usque ad vos non pigritabor, beata visione vestra satiari non mediocriter optans. Interim, Pater dulcissime, apud pietatem vestram obtineat servus vester litteris vestris benedici pariter et salutari. Santonensi episcopo (1), humilliter quæso, præcipiat, ne Eblonem, qui vobis semper inobediens

C exstitit, aliqua occasione 2 absolvat, nisi prius nobis satisfecerit de invasione terræ nostræ, et de redditibus, quos per quatuor annos injuste habuit. Præsentium litterarum portitorem virum religiosum, amatorem justitiæ et veritatis, et, ut videtur, per omnia zelum Dei habentem, bonitas vestra nullatenus dubitet. Hic est enim qui in partibus nostris, quasi primus et maximus, cum Prophecia clamare non cessat: *Quis consurget mihi adversus malignantes, aut quis stabil mecum adversus operantes iniquitatem?* (Psal. xciii, 16.) Pater benigne, nuper canones relegens, quamdam sententiam inveni, quæ Paschali papæ (2) inscribitur, ubi neophytum factum episcopum (3) hæreticum vocat; et sicut Si-

(1) *Santonensi episcopo.* Rannulfo, ad quem de eodem Eblone scribit lib. iii, epist. 31.

(2) *Paschali papæ.* Id nominis primo. Exstat hic canon apud Ivonem Decreti p. ii, cap. 84, cujus etiam meminerunt glossographi editionis Romanæ decretorum Gratiani i, q. 1, *Quisquis*, sed Paschali II tribuunt, cum primi dicere debuerint. Primi enim fuisse vel hic Goffridi locus ostendit, cum ad Urbanum II scribat, qui Paschalem II antecessit.

(3) *Neophytum factum episcopum.* Neophytus hoc loco non novitius Christianus, quo sensu Apostolus neophytum fieri vetat episcopum I ad Timoth. iii, et synodus Nicæna can. 2, sed novitius clericus, ex laicorum cœtu in sacrum ordinem recens ascriptus,

D et novus adhuc, ut Gregorii Magni verbis utar, in sancta conversatione. Nam et hos quoque neophytos dici Gregorius voluit, et ab episcopali gradu una cum Simoniacis anathemate arceri. Lib. iv, epist. 3, ad Virgillum, et lib. vii, epist. 112, ad Syagrium et alios. Et si enim primis sæculis propter Ecclesiæ necessitatem creati utriusque generis episcopi fuerant non pauci, et in quibusdam præclare successerat, ut in Philogonio Antiochiæ, et Nectario Constantinopoli, et Ambrosio Mediolani, et Sidonio nostro apud Arvernos, et in aliis; postea tamen, sublata necessitate, interdicti, ambitumque hominum ad sacros honores repente prosilientium coerceri placuit. Synodus sane Arvernaensis II, nondum edita,